

XIII. ŠIŠKA – medvede, certifikáty... aj hymna

V dňoch 7. až 9. októbra 2010 sa v priestoroch Strediska environmentálnej výchovy (SEV) Slovenskej agentúry životného prostredia (SAŽP) Drieňok Teplý Vrch konal v poradí už trinásty ročník Veľtrhu environmentálnych výučbových programov – ŠIŠKA. Zúčastnilo sa ho takmer 150 pedagogických pracovníkov, priaznivcov environmentálnej výchovy z celého Slovenska, medzi nimi aj detí, ktoré obohatili podujatie kultúrnym programom. Trinásť ŠIŠKA priniesla veľa novinek a vnesla do jesene všetky jej farby, znásobené ich odleskom nadšenia, fantázie, zručností, vedomostí, skúseností, podnetov, zážitkov..., ale tiež neočakávaných situácií.

Medvede a povodne

Neočakávaným bolo napríklad meškanie hosťa prvého večera, hydroekológa Michala Kravčíka (MVO Ľudia a voda). Organizátori veľtrhu (Centrum environmentálnej výchovy a vzdelávania SAŽP) čas čakania operatívne vyplnili premietnutím filmu o medvedoch (Slowak Wildlife Society, SWS) s komentárom dobrovoľného strážcu prírody

Tradičnou súčasťou veľtrhu Šiška je burza kníh, metodických materiálov a učebných pomôcok

Jaroslava Slašťana z CHKO Štiavnické vrchy. Účastníkom ŠIŠKY predstavil aj novú výstavu SWS *Medvede a my*. Séria pútavých banerov obsahuje detaily o tom, čím sa medvede živia, prečo v zime spia, akým hrozbám musia čeliť... Cieľom výstavy je vysvetliť, ako môžu byť problémy medzi medvedmi a ľuďmi redukované. Medvede veľmi zaujali a napokon sa dostavil aj Michal Kravčík. Učiteľia si na neho „počkali“ a do neskorých nočných hodín ho zahŕňali otázkami na tému Príčina vzniku extrémnych povodní na Slovensku a ochrana pred nimi.

Certifikáty najlepším

Na druhý deň, v piatok dopoludnia, sa naplno rozbehli prednáškové bloky s pestrú paletou programov. Pretože sa konali súbežne, mnohí účastníci mali problém si vybrať. Najradšej by absolvovali všetky. Každý chcel byť všade, všetko vidieť, všetko počuť, všetko si skúsiť...

Súčasťou tohtoročnej ŠIŠKY bolo aj vyhodnotenie 1. ročníka školského programu Ekologická stopa a odovzdávanie certifikátov školám s najnižšou ekologickou sto-

pou v školskom roku 2009/2010. (Prvý certifikát získalo spolu 94 slovenských škôl.) Najnižšiu ekologickú stopu má Základná škola s materskou školou, Hradná v Liptovskom Hrádku (0.1179). V školskom programe Na túru s NATUROU boli ocenené štyri najaktívnejšie vedúce prieskumných skupín v školskom roku 2009/2010: Renáta Sýkorová, prieskumná skupina Ježkovia (ZŠ Juhoslovanská, Košice), Danica Božová, skupina Sviňania z Mierovky (ZŠ, Mierová, Svit), Mária Eliašová, skupina Ochrankovia (ZŠ Školská, Mojmírovce) a Gabriela Rendlová, skupina Profesionáli (ZŠ Vyhně), ako aj ďalší aktívni pedagógovia.

Putovanie za kyjatickou kultúrou

Exkurzie a výlety do blízkeho okolia Teplého Vrchu sa stali peknou tradíciou ŠIŠKY. Tentoraz sa jej účastníci (dva plné autobusy) vybrali na putovanie za kyjatickou kultúrou. Kam inam ako do Kyjatic... Viacerí z nich nielenže nevedeli, že táto malá dedinka v okrese Rimavská Sobota je veľmi bohatá na históriu, ale ani netušili o jej existencii. Teraz už vedľa a tvrdia, že putovanie za kyjatickou kultúrou bolo úžasným zážitkom. Aj vďaka sprievodcom, ktorí ich na tomto putovaní sprevádzali. V gotickom evanjelickom kostole z 13. storočia to bola evanjelická farárka Janka Miháliková a pri prehliadke archeologického náleziska ľudí kyjatickej kultúry (1100 – 700 pred n. l.) Milena Judková z Turisticko-informačnej kancelárie Rimavská Sobota. Ďalšia zastávka bola vo Veľkých Teriakovciach, kde si účastníci zázjazu v sprievode Miriam Kubaliakovej pozreli 200-ročný obnovený historický vodný mlyn.

Niekoľko „po prvý raz“

ŠIŠKA 2010 zaznamenala niekoľko po prvý raz. Prvý raz sa udeľovali certifikáty ekologickej stopy školám s najnižšou ekostopou. Po prvý raz boli ocenení najaktívnejší pedagógovia zapojení do školského programu Na túru s Naturou. Po prvý raz sa žrebovali dotazníky a medzi cenami pre víťazov boli aj hry z plastov od Janyho Pampiho (Ján Rideg). Po prvý raz si účastníci Šišky mohli pozrieť vystúpenie dvoch divadelných súborov. Deti z Materskej školy na Rybárskej ulici v Rimavskej Sobotě uviedli ekodivadielko *Poplach v lese*. Detský divadelný súbor *Ekozrútki* (ZŠ Mojmírovce) sa predstavil hrou *Keď v Obláčikove pršalo*. A ešte niečo... Po prvý raz zaznela hymna Šišky! (Vypočúť si ju môžete na: http://www.sazp.sk/download/siska/hymna_2010.wmv).

Ekodivadielko *Poplach v lese* v podaní detí z MŠ Rybárska v Rimavskej Sobotě

V tvorivých dielňach zaujala výroba náušnic z toaletného papiera. Nechýbala ani dobrá nálada

Stretnutia na Šiške

Každoročne sa na Šiške stretávajú ľudia, ktorí sa venujú environmentálnej výchove, chcú sa podeliť o svoje skúsenosti a poznatky a chcú sa inšpirovať novými nápadmi. Mnohí z nich chodia na Šišku každý rok a nevedia si predstaviť, že by to bolo inak. A tí, ktorí prišli po prvý raz, sa už v priebehu trinásť Šišky tešili na štrnástu. S niektorými z nich sme sa porozprávali počas piatkového dopoludňajšieho programu.

Náušnice z toaletného papiera

Kristínu Paulíkovú z bratislavského OZ Envirosvet sme sledovali pri práci v tvorivej dielni. Prezentovala techniku výroby šperkov, náušnic, z toaletného papiera. Záujemcov, teda lepšie povedané, záujemkyň (na Šiške, tak ako v školstve, je prevaha žien), bola plná miestnosť a náušnice z toaletného papiera evidentne zaujali. A tu je krátky rozhovor s Kristínou Paulíkovou.

Hry z plastov predvádzal sám ich autor – vždy usmievavý Jany Pampi (Ján Rideg), prvý zľava

Čím sa zaoberá občianske združenie Envirosvet?

Primárne environmentálnou výchovou pre deti. Máme tvorivé dielne, aj prírodovedný krúžok. Venujeme sa aj príprave projektov pre iné inštitúcie, spolupracujeme napríklad s detským domovom v Malackách a domovom sociálnych služieb v Bratislave.

Pred chvíľou ste učili učiteľky zvláštnu techniku výroby náušnic...

Som zaťažená na náušnice, vyrábam si ich z rôznych materiálov, minulý rok som tu prezentovala

výrobu náušnic z PET fliaš. Pokúsila som sa ich vyrobiť aj z toaletného papiera a povedala som si, že tento rok to ukážem aj na Šiške.

Je to náročná technika?

Vôbec to nie je náročné, zvládli by to aj prváčikovia, ved' ornamenty nemusia byť zložité. Výroba pozostáva zo štyroch bodov. Z kartónu si vystrihnete požadovaný tvar, kruh, štvorec, do kartónu sa zapichne uško z drôtu, no a môžeme obaľovať papierom. Jednotlivé vrstvy sa lepia lepidlom. Nakoniec zafarbíme temperovými alebo akrylovými farbami a zafixujeme, zastreikame normálnym lakom na vlasy.

Aký je váš názor na veľtrh Šiška?

Na Šišku sa každý rok strašne tešíme! Podľa mňa je to super projekt, obrovská výmena skúseností, skvelá atmosféra. V OZ Envirovet robíme omnoho menšie projekty, nieže omnoho menšie, to sa vôbec nedá porovnať. Šiška učiteľom skutočne dáva veľa. Páči sa mi to... veľmi! A... teším sa už na štrnástu Šišku!

Zaujala aktivita s lykožrútom

Základná škola s materskou školou na Komenského ulici v Poprade je jednou z 94 škôl, ktoré získali Certifikát ekologická stopa školy v školskom roku 2009/2010. Ako povedala učiteľka biológie z tejto školy, Eva Neupaverová, certifikát ich veľmi teší, ale na Šišku prišla hlavne kvôli Šiške. A nie po prvý raz. Šišky sa zúčastňuje od jej začiatku, s pár prestávkami, už desať rokov. Minulý rok bola na Šiške

Michal Kravčík (MVO Ľudia a voda) hovorí o príčinách vzniku extrémnych povodní na Slovensku a ochrane pred nimi

jej kolegyňa, a tak sa jej to zapáčilo, že teraz prišli obidve... Vraj to stojí za to!

Bolí ste na úplne prvej Šiške a ste aj na trinástej...

Je tu výborná atmosféra. My učiteľia máme možnosť získať tu mnohé teoretické, ale hlavne praktické poznatky. Každá Šiška je spojená s výletom do okolia, objavujeme nové zaujímavé miesta. Máme možnosť vidieť aj trochu iné prostredie, než z ktorého pochádzame.

Šiška sa síce ešte len rozbieha... čo ste už absolvovali, čo vás zaujalo?

Páčila sa mi aktivita s lykožrútom. Výroba papierového chrobáka a ekohra, ktorú prezentovala Mária Harmatová z Nitry (CVČ Domino, pozn. aut.). Učím biológiu v štvrtom a piatom ročníku, verím, že deťom sa aktivita s lykožrútom bude páčiť. Žiaci vedia, že idem na školenie, a keď sa vrátim, pýtajú sa, čo som sa dozvedela, čo nové pre nich mám. V škole máme environmentálny krúžok a deti sa rady zapájajú do zaujímavých programov. Slovenská agentúra životného prostredia je jedna z organizácií, ktorá skutočne dáva žiakom veľa možností realizovať sa

iným spôsobom ako len zbieraním a učením sa nejakých encyklopedických informácií.

Je vaša škola zapojená aj do iných environmentálnych programov SAŽP?

Áno, aj do programu Na túru s Naturou a BEAGLE. Sú to zaujímavé programy, ktoré majú predpoklad zaujať. Každý rok sa zapájame aj do súťaže EnviroTázniky.

Počítali ste ekologickú stopu?

Áno a bolo to super. Už aj preto, že vo výpočte sú zahrnuté aj budovy a žiaci museli osloviť aj pani ekonómku. Upozornila som ju, že prídu, že to nebudem robiť za nich ja. Ekologická stopa je program, kde žiaci narábajú s informáciami, s ktorými sa v bežnom živote stretávajú, ale nedávajú ich do súvislostí. Pre deti bolo zaujímavé zistiť, koľko z našej Zeme ukrájajú a čo všetko má na to vplyv, aj to, aké potraviny jedia. Určite ich to navádza k tomu, aby uvažovali, čo by mohli vo svojom živote zmeniť. Úplne stačí začať so zmenami v domácnosti. Každý jednotlivec môže niečo urobiť pre našu planétu.

Desať rokov vediete v škole environmentálny krúžok. Sledujete nejakú zmenu vo vzťahu detí k životnému prostrediu?

Myslím, že deti začínajú o tom trochu viac uvažovať, ale v podstate len v rámci tej malej skupiny. Nešíri sa to ďalej, nezapája sa celá škola. Mám však skúsenosť, že keď žiaci ako piataci prídu do environmentálneho krúžku, zostanú až po deviaty ročník. Environmentálna výchova zatiaľ nie je povinná, ale školy si ju môžu v rámci svojich vzdelávacích programov dať ako jeden z predmetov. U nás to nie je a myslím, že ani nebude...

Stále sa hráme s prírodou

V Materskej škole Turzovka – Šárky vedú Dať starým veciam novú šancu. Taký je názov projektu, ktorý MŠ prihlásila do súťaže ProEnviro 2009/2010 (súťaž o najlepší environmentálny projekt organizovaný školou). A... zvíťazila s ním v kategórii materských škôl. V Turzovke je len jedna materská škola, s ôsmimi triedami a 182 deťmi od troch do šiestich rokov. Prezentácia turzovskej škôlky na ŠišKE pútala zaslúženú pozornosť. Divadielko, darčeky pre zvieratká z blízkeho útulku U psej matere (Korňa) – vankúšiky pre psíkov, srdiečko pre mačku... všetko krásne farebné, voňavé, vyrobené s láskou. Od učiteľky Emílie Vráblikovej sme sa o škôlke dozvedeli viac a veruže sme aj dostali chuť túto škôlku na Kysuciach navštíviť.

Spolupráca škôlky s útulkom sa deťom iste páči.

Je to už viac priateľstvo ako spolupráca. Útulok U psej

Putovanie za kyjatickou kultúrou bolo pre všetkých účastníkov úžasným zážitkom

Emília Vrábliková pri prezentácii turzovskej škôlky, ktorá zvíťazila v ProEnviro 2009/2010 a na ŠišKE pútala zaslúženú pozornosť

matere je v blízkej obci, v Korní. V škôlke sa venujeme environmentálnej výchove, je zakotvená aj v našich učebných osnovách, a stretnutia so zvieratami sú pre deti veľkým prínosom. Máme kopec nepotrebných vecí, hlavne textil, staré paplóny, závesy a oblečenie, ktoré poslúžia na zateplenie búd v zime, a tým sme zvieratá obdarovali. Z útulku chodia k nám do škôlky, boli u nás s ponikom, s malými zvieratkami, a dokonca pripravujú pre deti vianočné prekvapenie. A nič za to nechcú. Naše deti v deň, keď majú prísť zvieratá z útulku, donesú pre ne suchý chlieb, zeleninu, ovocie a iné „pochútky“.

Veľmi zaujalo vaše divadielko, maňušky, kulisy...

Je to divadielko s environmentálnou tematikou, o zvieratkách, o neporiadkoch ľudí a o čistote. Hrajú ho deti s maňuškami, ktoré samy vyrábali. Samozrejme, s našou pomocou a pomocou výtvarníčky, ktorá nám pomáhala hlavne pri kaširovaní. Je to veľmi pekné divadielko a hociktorá škôlka si ho môže navičítať.

Ako vaši škôlkári vnímajú prírodu?

Mám teraz zmiešanú triedu so štyri až šesťročnými deťmi. Veľmi ich zaujíma príroda, zvieratká, všetko, čo sa okolo nich deje. V škôlke je to predsa len iné ako doma. Stále s nimi niečo vymýšľame, chodíme do prírody, na vychádzky, zbierame plody, tvoríme z nich, listy zbierame, otláčame, dokresľujeme. Jednoducho, stále sa hráme s prírodou.

Anna Gudzová

Foto: autorka, Igor Pepich

Keď v Obláčikove pršalo... detský divadelný súbor Ekožútík zo ZŠ Mojmírovce